

något till hälften. — *K. om*, änyo koka. — *K. sönder*, upp, se *Sönderkoka*, *Uppkoka*. — 3) (bergsbr.) *K. jern*, vid dess beredning försatta det i kokning. Jfr. d. o.

KOKALF, m. 2. pl. — *kalfvar*. Kalf af honslägget.

KOKANDE, n. 4. Förrättningen, förfarandet, då något kokas.

KOKARD, kåkård, m. 3. (fr. *Cocarde*) Ett slags bandros på hattar, af hvars färg den persons nation, som bär densamma, igenkännes. *Franska, svenska k-en*.

KOKBOK, f. 5. pl. — *böcker*. Bok, hvari undervisning meddelas om tillredandet af alla sorters mat.

KOKERSKA, f. 1. 1) Qvinna, som är kunnig i kokkonsten och är antagen i tjänst hos någon, för att tillreda maten. — 2) Se *Kogerska*.

KOKETT, kåkätt, a. 1. (fr. *Coquet*, af *Coq*, tupp) Behagsjuk.

KOKETTERA, v. n. 1. Söka behaga. — *Koketterande*, n. 4.

KOKETTERI, n. 5. Behagsjuka.

KOKGRYTA, f. 1. Gryta att koka mat uti.

KOKHET, a. 2. Så het, som ett flytande ämne är vid kokning. — *Kokhetta*, f. sing.

KOKHUS, n. 5. Särskilt hus, der kokning af mat förrättas, isynn. för sjöfarande.

KOKHÅL, n. 5. Grop, der kokning verkställes, i läger.

KOKKITTEL, m. 2. pl. — *kittlar*. Kittel, som begagnas att koka uti.

KOKKONST, f. 3. Konsten att koka och tillreda allt slags mat.

KOKKÄRL, n. 5. Kärl, som begagnas att koka uti.

KOKMASKIN, -- schi'n, m. 3. Se *Kokugn*.

KOKNING, f. 2. 1) Se *Kokande*. — 2) Den verkning, som föregår i ett flytande ämne, då det kokar. — 3) Säges om tackjern, som i hård beredes till stångjern, då det kommer i stark häfning, hvarunder blåsor af koloxidgas uppstiga och förbrinna på jernets yta.

KOKONG, kåkång, m. 3. (fr. *Cocon*) Den hylsa af silkes hår, hvaruti silkesmasken inspinner sig. Silkeshus.

KOKOPPOR, kåkåpparr, f. 1. pl. Ett slags sjukdom hos kor, bestående deruti, att koppor, innehållande ett giftigt var, slå ut på jufret. *Varet i k. begagnas till koppypning*.

KOKOPPYMPNING, f. 2. Kokoppors insympning på människor, för att skydda dem emot smittan af de vanliga barnkopporna.

KOKOSNÖT, kåkåsnöt, f. 3. pl. — *nötter*. Frukten af Kokospalmen, stor som ett människohufvud, med ett hårdt skal och en hvit kärna, till smaken liknande sötmandel, samt inuti kärnan en saft, som till utseende och smak liknar mandelmjök.

KOKOSNÖTOLJA, f. 1. Olja, som pressas ur kokosnöten kärna.

KOKOSNÖTOLJETVÅL, m. sing. Ett slags fin tvål, som beredes af kokosnötolja.

KOKOSPALM, f. 3. En palmart, allmän på kusterna af Indiska Oceanen och på Söderhafvets öar; dess frukt är kokosnöten; blomkroppen begagnas till kål och ur de afskurna blomstjelnarna flyter en saft, som kan jäsas till palmvin och vidare till palmättika. *Cocos nucifera*.

KOKOSTRÄD, n. 5. Se *Kokospalm*.

KOKPUNKT, m. 3. 1) Den punkt på en termometer (på Celsius + 100), dit qvicksilfret stiger,

då den sättes i kokande vatten. — 2) Den temperaturgrad, då vattnet kokar.

KOKRUM, n. 5. 1) Rum, der kokning förrättas. I allm. det samma som *Kök*. — 2) Rum, som vid kokning lemnas tomt i en gryta, panna, på det hon icke må koka öfver.

KOKSALT, n. 5. Sådant slags salt, som brukas till mat; erhålles dels ur hafsvattnet, dels ur saltkällor och saltgrufvor. Kallas i kemiska språket Chlornatrium.

KOKSLAGG, m. sing. Se *Färskslagg*.

KOKSLEF, f. 2. pl. — *slefvar*. Se *Köksslef*.

KOKSMIDE, n. 4. Se *Tysksmide*.

KOKSPIS, m. 2. Se *Köksspis*.

KOKUGN, m. 2. Jernugn, så inrättad, att matlagning derigenom lättare och skyndsammare kan verkställas, än i en vanlig köksspisel, och dels flyttbar, dels inpassad i en spisel.

KOKVED, m. sing. Ved, som begagnas till bränsle vid kokning.

KOL, kå'l, n. 5. 1) (utan plur.) a) (i vidsträckt mening) Den produkt, som erhålles, då ett ämne i tilltäppt rum underkastas stark upphetning. *Bränna trä, ben till k.* — Har sammansättningarna Träkol, Benkol. — b) (i inskränkt mening, vanligare) Sådän produkt af hvarjehanda träslag, använd isynnerhet till bränsle. *Svärta, teckna med k. Stekt på k. Bränna k.*, i kolmilla (se d. o.) genom bränning frambringa kol; äfv. förbruka kol som bränsle, t. ex.: *bränna k. vid matlagning*. (Fig.) *Samla glödande k. på ens hufvud*, ådraga honom Guds hämd; i det man vedergäller hans ondska med välgärningar. (Fig. fam.) *Göra k. på någon*, fullkomligt öfvervinna, i grund tillintetgöra, förstöra honom. *Ni hade intet för de k., ni brände*, era elaka afsigter misslyckades. — Bildar en mängd sammansättningar, såsom: Björk-, Al-, Lind-, Furukol, m. fl. — c) Benämning på vissa mineraliska ämnen, hvilka likna träkol och kunna begagnas som bränsle. Mest i sammansättningar, såsom: Stenkol, Brunkol, &c. — d) (i kemien) Enkel brännbar kropp, som förekommer i naturen sällan fullkomligt ren och kan af konsten icke frambringas. Utgör i sin högsta grad af renhet en ädel sten, kallad Diamant. De renaste kolsorter, efter diamanten, äro: Blyerts, Kolblönde, Coaks, Träkol och Kol af djurämnena. — 2) (med plur.) Stycke af koladt trä eller ben, eller af mineraliskt kol (t. ex. stenkol). *Taga några k. ur kaketugnen*.

— 3) (utan plur.) Brand i säd. Se *Brand*, 5. — *Ss. K-aktig, -bärare, -handel, -handlare, -hög, -korg, -korsel, -skyffel, -skåffel*.

KOLA, kå'la, v. a. 1. I. 1) Förvandla till kol. — 2) (tim.) Beteckna, utmärka med streck af kol (bem. 1, b). — V. n. Förvandlas till kol. — *Kolande*, n. 4.

KOLA, kòla, v. n. 1. (fam.) *K. af*, dö.

KOLANDE, kå'lande, a. 1. (fam.) *K. mörk*, se *Kolmörk*.

KOLARE, m. 5. En, som bränner kol eller i allmänhet gör yrke af att bränna kol. — *Ss. K-hustru, -hydda, -koja*.

KOLAX, n. 5. Se *Sotax*.

KOLBLENDE, kå'blån'de, n. sing. Se *Anthracit*.

KOLBOD, f. 2. Uthus, hvari kol förvaras för ett hushålls behof.

KOLBONDE, m. 5. pl. — *bönder*. Bonde, som kör kol till ett bruk eller inför sådana i en stad till försäljning.